

Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu Nalunaarut 2023.

(Aningaasaqarnermut Naligiissitaaneermullu Naalakkersuisoq)

Qujanaq Naalakkersuisunut aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarut 2023 saqqummiunneranut. Nalunaarut pisarnertut oqallinnissamut aallaaviulluassaaq, inuiaqatigiit ineriartornissaannut, suup tungaanut toraagaqassanersugut.

Pingaarnertut oqaatigissagaanni, pitsaavallaanngitsutut isikkoqarpoq. Maani Inatsisartuni angusaqarluarusuppugut atugarissaarnerup pitsanngorsarnissaanut, akileraarutit apparnissaannut namminiilernissamullu. Sinnattut pitsaasut angorusutallu pitsaasut. Taakkuli angorusutat piviusunngortinneqassappata, isertitagut annertuumik qaffattariaqarpagut. Aamma aningaasartuutigit minnerpaaffianiitittariaqarpagut. Ajoraluartumilli aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarut 2023-imi, uppilersinneqanngilanga, maannakkut Naalakkersuisut taakku anguniarnerinut takorluugaqarlutillu angusaqarusussuseqarnerannik.

Tamanna tunngavigalugu aallaqqaataasutut Naalakkersuisunut apeqqutinik marlunnik aperilaarlanga:

1. Atugarissaarnerup pitsanngorsarneri, akileraarutit appartinneri imaluunniit namminiilivinneq anguniakkani pingaarnersaappat maannakkut Naalakkersuisuusuni? Aammali ilissi qanoq isumaqarpisi, maannakkut politikkikkut suliniarnissinni anguniagaq taanna angussallugu?

2. Qanoq ilillusi Kalaallit Nunaata bloktilskuddinit isumalluuteqarunnaarnissaa sulissutiginiarpisiuk aammalu isumalluuteqarunnaarnissamut piviusorsioortumik ukiut qassit qaangiuppaa anguneqassava?

Isumaqarpunga, apeqqutinut taakkununga akissutit pingaaruteqarluinnartuusut paasissallugu, Naalakkersuisut oqaatsitik kusanartorsuit ilumoorussimaneraat. Meeraallungali tusartarpakka pissaanermik tigungminnittut IA aamma Siumut oqartartut, ilinniartitaaneq, aatsitassat takornariaqarnerlu naatsorsuutigissagigut, taamaaliorutta isertitarpassuaqassagata, atugarissaarnerup pitsanngorsarneranut, akileraarutit appartinnerinut namminiilernerlu angussagatsigit. Unneqqarissumilli oqassaguma, tamakku arriitsorujussuarmik ingerlapput.

Piffissamilu unamminartorpassualimmiippugut. Siulliullugit oqaatigilaarlakka aningaasat naleerukkiartornerat ulluinnarnilu pisiassat, ilaqtariinnut pingaaruteqarluinnartut akiisa qaffannerat.

Qularutissaanngilarmi, aningaasat naleerukkiartornerat akillu qaffanneri maani nunatsinni malugineqarsinnaammat. Tamanna tunngavigalugu Demokraatiniit suliniutigisimavarput qulakkeerumallugu, akit qaffakkaluttuinnarnissaat ulluinnarni pisariaqartitat soorlu neqit, kaffiit tiillu siunnersuutigigsigit taakku akitsuutaasa peerneqarnissaat.

Taakku siunnersuutit maani Inatsisartunit isumaqatigineqarsimapput, taamaakkaluartorli isumaqarpunga, maluginiartariaqartoq, Naalakkersuisut namminneerlutik tamanna suliniutigisimangimmassuk. Soorluli

imaattoq, Naalakkersuisuni utaqqiinnarneqartoq neriutugalugu, qaangiutissaqqaarneri. Taamannak Naalakkersuisut pissusilersortussaangikkaluarput. Naalakkersuisut aqutissiuussisussaapput, isummerfigisassanut nukissaqarlutik sapiissuseqarlutillu. Oqaatigisariaqarpara, maannakut Naalakkersuisuusut taamaaliorsinnaangitsutut isumaqarfigiakkit.

Qanorluunniit, paasineqartariaqarpoq, maani nunami ilaqutariippassuaqarmat, aningaasatigut ajornartorsiortunik. Nunatsinni ulluinnarni pisariaqartitatta akii nunanut allanut sanilliullugit qaffasinneroqaat. Politikkikkut taakku sumik tunngaveqarnersut paasiniartariaqarpagut. Demokraatini isumaqarpugut, innuttaasut aningaasaqarnerat pitsanngorsartariaqaripput inuit namminneq sulinermikkut isertitaasa amerlanerpaat tigummiinnarnerisigut. Tamanna pisariaqarpoq isertitanit akileraarutit apparnerisigut, sulinermut ilanngaatiq qaffanneratigut imaluunniit akileraarnermi ilanngaatiq qaffanneratigut. Pitsaanerpaajussagaluarpoq suliniutit taakku ataqatigiissinnerisigut pisinnaappat.

Taakkualu aamma Demokraatit akileraartarnerup aqqissuuteqqinnissaanut isummersuutaasa ilagaat. Aqqissuuseqqiinerup suliarinera uagut isumarput malillugu arriippallaarpoq, Naalakkersuisullu kajumissaarusuppagut sukkanerusumik suliniaqqullugit. Qinersivik qiterpaareerparput, qularutigilluinnalerparalu akileraartarnerup aqqissuuteqqinnissaanik neriorsuut piviusunngussanersoq.

Naak maani nunatsinni ilaqutariit naliginnaalluinnartut aningaasat nalikilliarthornerat akillu qaffannerata kinguneru malugereeraluaraat, imaalersarsinnaavoq, sulii ajornerulersoq. Imaalersarsinnaavormi, aningaasat nalikilliarthornerat sulii qaffasinninngortoq, uuliamik tunisassiat akiisa isumannaarnissaannut isumaqatigiissut 2023-ip naanerani atorunnaarpat. Nunani tamalaani niuerfiit ineriartornerisa ilimanarsisippaat, uuliat akii qaffasittuaannassasut. Taamaattumik Naalakkersuisut piumaffigissavakka apeqput una akeqqullugu:

Naalakkersuisut maannangaq oqaatigisinnaanerpaat, uuliamik tunisassiat akiisa isumannaarnissaannut isumaqatigiissutissa maani nunatsinni innuttaasunut suliffeqarfinnullu qanoq kinguneqassanersoq?

Demokraatit pingaartumik umiatsiaararsorlutik aalisartut inissisimanagerat ernumagisinnaammasuk, taakkunanga inuussutissarsiortut uuliap akiata inissisimanagera ingerlalluarnissaannut apeqqutaalluinnarmat.

Aalisarnermiinnitsinni, Demokraatit iluarisimaarpaat, aalisarneq ingerlalluurtutut isikkoqarmat. Tamatsinnut iluarisimaarnarpoq, kisianniliuna arlalinnik ernumanartoqartoq. Ernumanartut Naalakkersuisunit ilisimaneqartut, kisiannili Naalakkersuisunit iliuuseqarfigineqanngilluinnartut. Uani pivakka sinerissap qanittuani qaleralinniarnermi pisassiissutissatut innersuussutigineqartut qaangerujussuarterneri.

Naalakkersuisut immittoortumi "Sinerissap qanittuani aalisarnerup ineriartornera" allapput. (Issuaalaarpunga):

"Taamaattumik aalisarnerup uumassuseqarnikkut piujuartitsisumik ingerlanneqarnissaa aalisarnermilu pisuussutsip qaangerneqannginnissaat pingaaruteqarlunnaarput. Aalisarneq maannakkut kinguaariinnut

kinguaariinnullu tulliuuttunut aningaasarsiornikkut iluaqutigineqarsinnaanissaa qulakkeerniarlugu”
(Issuaaneq naavoq)

Naalackersuisut iliuusaannut ataqatigiinngilluinnarput, pisassiissutit innersuunneqartunit annertunerujussuummata. Tamanna tunngavigalugu Naalackersuisut apererusuppakka, qanoq ataqatigiinnersut, aammalu qulaani issuakkama kingunerissaneraa, sinerissap qanittuani aalisartut naatsorsuutigissaneraat ukiuni tulliuuttuni, appasinnerujussuarnik qaleralinnut pisassinneqartarnissartik?

Sinerissap qanittuani aalisartut tamanna pillugu utaqqilutsiinnarneqarsinnaanngillat. Naalackersuisut tassunga apeqqummut ammanissaat unneqqarinnissaallu pisariaqarpaat.

Eqqaamassavarput, aalisartut annertuumik pisuussutigimmassuk maani nunatsinni niuerfinnut nunani allaniittunut tunisinermit isertitaqartarnerput. Nioqquteqarfinit allanit isertitagut annikitsuaraapput. Tassanilu pingaartumik aatsitassarsiorneq, pakatsisitsivoq. Isertuutissanngilaralu, tassani maannakkut Naalackersuisuusut pakatsissutigeqigakkit. Oqaatsit kusanartorsuit annissuunneqarput, aatsitassat siunissami isertitatsinnut ilaassasut aammalu bloktilskuddit isumalluutigiunnaarnissaannut aningaasarsiornermut annertusaataasut ilagissagaat.

Ajoraluartumik Naalackersuisut akkerluinnaanik iliuuseqarput, aatsitassarsionnissaarsuassarlu pissanngitsutut isikkoqarpoq, Naalackersuisut piaaralutik isertitsiffissatut periarfissat annertuut matummatigit assersuutigalugu uuliamit- aamma gassimit. Taakkunungalugu ilanngunneqassaaq, aatsitassarsionnermut inatsisip siunissami allanngortinneqarnissaanni Demokraatit isumaat malillugu aatsitassarsionnermik ingerlatsivinnut aallaartinnissaq ajornarluinnangajattussaasoq, mingutsitsinngitsumik nukissiuuteqarnermut ilapittuutaasinnaagaluartoq, manna nunarsuarmi tamarmi aallartiseruttortumut. Aningaasatigut isumalluuteqannginnerunissamik takorluuinitinnut pitsaanngilaq, paasisinnaanngilluinnarparalu, sooq Naalackersuisut nalunngilluinnareerlugu maani nunatsinni aatsitassarsionniarnermik aallartitsinissamut naalleraaginnarnerat.

Aali meeraallungali inuusuttuullungalu 00-ikkunni IA-mit Siumumiillu politikkerit oqaaseqartut tusartuarikka, uagut Kalaallit Nunaanni aatsitassaqaartugut, nunarsuarmik tamarmik piumaneqartunik. Oqaasiinnaat tusartarnikuuakka, nunarsuaq tamarmi Kalaallit Nunaata tungaanut isigissoq. Maannakkut inersimasunngorlunga ukiorpassuit qaangiuttut paasisariaqarpara, immaralaralaannguaannaq aatsitassarsiortoqarsimasooq. Piiiaffinnik marluinnarnik suli ingerlasunik peqarpugut, tatiginnillungalu oqassaguma, aniingaasarpasuit, taakkunanik piiiaffinniit isertitsissutaasimannngillat. Taamaakkaluartooq suli IA-mit Siumumiillu politikkerinit tusartarpakka, 00-ni oqaaserisatik suli oqaatigisaraat. Piviusorpalaanngilaq. Oqaatsit isumaqanngitsut. Iliuuseqarneq piviusorsioortoq aammalu anguniakkat piviusorsioortut amigaatigaakka, ersissutigilluinnarparalu, uangaanngitsoq allap ukiut tyvit qaangiuppata uani oqaluttarfimmi nikorfassasooq oqaatsimalu asserluinnaannik oqaaseqarluni.

Aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarut 2023 aammattaaq takutippaa, innuttaasut pisortanut akiitsui annertooujussuarmik qaffariarsimasut. Tamanna tupaallaatissaanngilaq, tassa Naalackersuisut ajoraluartumik ajornartorsiutip iliuuseqarfiginissaa annilaangagimmassuk.

Akiliisitsiniartarfik Ilanngaassivik unitsissallugu aalajangertoqarpoq, taassumalu kinguneraa, inuiaqatigiit aningaasaqarniarnerat ukiut tamaasa 30 millioner koruuninik ajorseriartassasoq. Taakku saniatigut ilaqutariippassuarni alianartunik pilersitsisussaavoq, pisortanut akiitsut qaffakkaluttuinnarnerannik. Tamana ataqqinninnerunngilluinnarpoq.

Eqqaamasiuk tassunga atasumik, Ilanngaassivik innuttaasunut akiitsuliinnarnut atortuummat. Ingerlataangilaq kikkunnut tamanut pinngitsaaliissutaasoq. Naalakkersuisut neriorsuutiginiukuugaluarpaat, akerlianik akiitsulinnut aqqtissiuussinernik assigiinngitsunik assigisaannillu pilersitsissallutik. Takusinnaangilara, tamanna kinguneqarsimanersoq, aammalu Naalakkersuisut ilumut aallartissimaneraat ilimagivallaarnagu. Qanorluunniit una inuttut inuiaqatigiillu aningaasaqarniarnerannut ajornartorsiutaavoq, Naalakkersuisullu tulluarissagaluqaat ajornartorsiutip sorlassiornissaanut annilaangartuallaaratik sumininnguamik aalajangiissatillutilluunniit.

Ukiumut tulliuuttumut aningaasanut inatsisissap isumaqatiginninniutiginissaanut tunngatillugu, Demokraatit ilalernartippaat, Naalakkersuisut aningaasanut inatsisissatut siunnersuut sinneqartoorfiusoq kissaatigimmassuk. Aamma ilalernartipparput, siunnersuutit aningaasartuutitalit tamarmik aningaasaqartinneqareersimassasut. Taamaakkaluartorli Demokraatit pingaarutilik tikkuarusuppaat, Naalakkersuisut eqqaangisaat. Piumavarput, aningaasanut inatsisip kingunerissagaa, innuttaasut qaammatit tamaasa imminnut aningaasaateqarnerulissasut. Tamanna isumaqarpoq, akitsuutit ilai appartissagigut/piissagigut imaluunniit akileraarut appartissagipput, sulinermut ilanngaat qaffassagipput imaluunniit akileraarnermi ilanngaat qaffassagipput. Tamanna uagutsinnut pingaartuuvoq, tassa uagut politikkeritut siunertariuartariaqaratsigu innuttaasut inuuniarnerisa pitsanngorsartuarnissaat.

Demokraatit aamma ajornartorsiutitut isigaat, pisortat allaffeqarfiata annertusigaluttuinnarnera. Pinngitsoorata iliuuseqarfigisariaqarparput. Siullermik ukiut amerlanngitsut ingerlaneranni pisortat allaffeqarfianni atorfillit amerlassusaat appartittariaqarparput atorfilinnut, allaffeqarfinniittunut 2015-imi amerlatigilersillugit. Taakkua kingorna sulii apparteqqinneqassapput.

Ajuusaarnaraluartumilluaasit ima isikkoqarpassipporaasit, Naalakkersuisut aalajangiinissartik annilaangagingaat qinersisartut aalajannersimasut assigiinngitsut pakatsisinnissaat annilaangagalugu. Tamanna ajorpoq. Pissaaneqarnissaq toqqarsimavarsi, piffissanngorporlu, takutissagissi, pissaanerup atornissaa sapernagu aalajangiinerillu aallartillugit. Nunarput piffissaqaranilu akissaqanngilaq, iliuuseqanngittuaannarnissassinnut. Nukiit, iliuuseqarneq iliuuseqarsinnaanerlu pisariaqartippagut. Sanngiinnek annilaangartunerlu pinnagit.

Aarleqqutigaarputtaaq, ilinniagaqarnerup qaffasissusaa sulii siuariartunngimmat. Inuit inuussutissarsiutaasinnaasumik ilinniagallit amerliartornerat unissimavoq. Naalakkersuisut aperisariaqarpakka nassuiaaqullugit, sooq taamaannersoq. Meeqqat atuarfianni qaffasissuseq appasippallaarmat tamanna pissutaava? Atuarfimmi imaluunniit angerlarsimaffimmi atugarissaannginneq pissutaava? Inuusuttunut- aamma inuussutissarsiutinut ilinniakkat pitsaassusaat pissutaava? Imaluunniit allarluinnarmik pissuteqarpa?

Isumaqarpunga, Naalackersuisut akissuteqartariaqartut imaluunniit suliniutinik aallartitsisariaqartut ineriartornerup ilorraap tungaanut saannissaanut. Tassaniluaasit imaappasippoq, Naalackersuisut aalajangernissaminnut ersissuteqartut. Oqaatigeqqillara; ilissi nammineq pissaaneq qinerparsit. Pissusaaffigaarsi akisussaaffigalugulu pissaanerup atornissaa. Ilissi akisussaaffigaarsi, siuariartoqarsimangimmat.

Taamatut oqaaseqaaserlugu Demokraatit aningaasaqarnikkut ingerlatsineq pillugu nalunaarut 2023 tusaatissatut tiguaat.